

Багъа бериу

Республиканы айныуна кыйыи салгъанлагъа — кыйрал саугъала, ыспас да

Анга аталгъан къууанчлы жыйылыуда сёнесе, республиканы оноеучусу КъМР-ни Кыйраллыгыны кюню бирлики, биригулюкню багъалагъанланы, туугъан жерибизни эмда Россейни къадалары ючюн кыйагъыргъанланы, аны ючюн жууапплыкъларын сезгенлени барысны да бирикдиргенин чертгенди.

Республиканы кюнюнде, тёрёде болгъаныма, регионну айныууну эсеплери чыгъарылгъанларын эсге салып, Казбек Кокков жылны биринчи жарымыны макроэкономика кёрюмдOLERIN туура этгенди. Ала уа республиканы экономикасын мындан ары да тутхучу айнытыуну онглары кеп болгъанларын кёргозтедиле.

Алайды да, КъМР-де промышленность производствону индекси 110,3 процентте жетгенди, эл молкде ёсюм - 102,3, къурулушда уа 101,5 процент болгъанды. Баш капиталга инвестицияларны ёлчмны, бытырын ол кезилеу бла тегнелешдиргенде, 3 миллиард сомгъа

кёбейгенди. Аны бла бирге орталык иш хакъ республикада 57 916 сомгъа дери жетгенди, халкъны таза фыйдалары уа 104,8 процентте ёсгенди. Иш-сизлени саны республиканы тарыхында биринчи кере рекорд ёлчемге дери азайгъанды – 2,1 процентте дери (2023 жылда ол кёрюмде 9,1процент эди). КъМР-ни бюджетини кеси фыйдалары сегиз айны ичинде 112 процентте ёсгенди. Аны хайырындан казнагъа 2миллиард сом чаклы къошулгъанды.

Кыйрал саугъалагъа тийишли болгъанланы араларында Казбек Кокков РАН-ны Къабаты-Малкъар Илму арасыны Гуманитар тинтиуленни институтуну илму къуллукъчуларын энчи белгилегенди. Бу илмуучреждение бу конгледе 100-жыллыгын юбилейин этгенин эсерттип, КъМР-ни Башчысы ол ата журтлу илмуу айнытыугъа, миллет адабиятын сагълаугъа да уллу къошумчулукъ этгенин чертгенди.

Биогонлюкде энчи аскер операциягъа къатышханланы

Къабаты-Малкъарны Башчысы Казбек Кокков Республиканы кюнюнде Правительствону ююнде республиканы айныуна уллу кыйыи салгъанланы къауумуна кыйрал саугъала бергенди.

саулыкъларын кыйтарыр эмда кючлер ючюн усталыкъларын, къаруларын, кючлерин да аямай кюрешген медиклеге да республиканы оноеучусу жюрек

школну жангы окъуу жылгъа хайырланьгъа беруу битеу республикагъа да аламат саугъа болгъанды. Нальчикде, Зольск, Лескен, Май, Терк эмда Черек

саулыкъ сагълауу бла билим берууну ишлерин жангыча къурау жаны бла уллу программашауда бардырылады. Маданиятны, спортну инфра-

ыразылыгъын билдиргенди. Кыйыи жашау болумгъа тюшгенле биринчи болуп болушлыкъгъа келген социал ишчиле да жюрек халаллыкълары ючюн энчи ыспасха тийишли болгъандыла.

Регионну Башчысы Къабаты-Малкъаргъа артыкъда магъаналы болгъан кёрюмдOLERIN туура этгенди: окъуу жылны 122 минг окъучу башлайды, ол санда 11 минг жашчыкъ бла къызчыкъ биринчи классха барадыла. Регионда устаналаны иш хакъларын бла даражаларын кёрюмюнде юсюнден РФ-ни Президентини Владимир Путини указларын алжаусуз толтуруу, ырыскы-техника онглары игилендируу жаны бла мадарлаа этгилени турладыла. 12 жангыртылгъан

районлада окъуучула жангыртылгъан, бийик технологияла эмда кюркыусуз класслагъа кыйтахандыла.

Быйылны башындан бери республикада сугъарылгъан эл молк жерлени 6,7 минг гектардан артыгъы хайырланьгъа берилгенди. Федерал проектни чеклеринде жерлени сугъарыуну игилендире барыу эл молкде ишленгенле сугъарыуну тамчыча амал бла бардырыгъа эмда кенгден тутуп жауун жаудургъан машиналары да хайырланьгъа онг бередди. Аллай амалланы сингдирууну хайырындан жерни кзургакъ къымсача этерге эмда баш магъаналы битимледен бай тирлик алыргъа кюлпдан келеди.

«Республикада биогонлюкде

структураларын эмда жамауат тийрелени жангыртуй ишле да тохтаусуз барадыла. Шахарларыбызны бла элзерибизни сыфатлары, болумлары да жылдан-жылгъа игиленедиле. Битеу ол затла уа республикабызны халкъыны жашау кюлайлыгын ёсдюрюрге себеплик этедиле.

Бирге болсакъ, бириксек, бир бирге билеклик этсек, не торлю кыйынлыкъланы да хорларыгъыбызгъа, туугъан Къабаты-Малкъарыбызны, Ата журтубузу да келир заманларын ырахатлы эмда монглу этер ючюн салган борчларыбызны толтурлугъубузгъа, муратларыбызгъа жетеригибизге толусунлай ийнама!» – дегенди Казбек Кокков къууанчлы жыйылыуну ахырында.

Къабаты-Малкъар Республиканы кыйрал саугъалары бла белгилеуно юсюнден Къабаты-Малкъар Республиканы Башчысыны УКАЗЫ

Ишлеринде жетишимле болдургъанлары эмда кеп жылланы бет жарыклы урунганлары ючюн

Къабаты-Малкъар Республиканы Сыйлы грамотасы бла саугъаларгъа ДЗУГЛОВ Муаед Хацукевични – Къабаты-Малкъар Республиканы «КБР-Медиа» кыйрал казна учреждениасыны директоруну орунбасарын,

ЖИЛОВ Темур Кесиновични – чекленген жууапплыгы болгъан биригуно – «Продукт-Сервис» фирманы – директорун, **КАНКУЛОВ Алик Хамидбиевични** – Зольск муниципал районну Камлюково элини жер-жерли администрациясыны башчысын,

КУЛЫГВ Владимир Алексеевични – Россейни связъда ишленгенлери жамауат профсоюз организацияларыны Къабаты-Малкъарда электросвязъда урунганланы профсоюзларыны республикалы комитетини таматасын,

МАЛКЪАРЛАНЫ Ахматны жашы Олегни – Россей Федерацияны Уруну эмда социал къоруулау министрствосуну «Къабаты-Малкъар Республикада медицина-социал

экспертизаны баш бюросу» федерал казна учреждениясыны башчысыны орунбасарын – медицина-социал экспертиза жаны бла баш экспертин;

сыйлы атла атаргъа:
«Къабаты-Малкъар Республиканы сыйлы врачы»

АЗАМАТЛАНЫ Камилни къызы Элеонорагъа – Къабаты-Малкъар Республиканы Саулыкъ сагълау министрствосуну «Кеп профилилы республикалы сабий клиника ара» кыйрал бюджет саулыкъ сагълау учреждениясыны Сурдологияны бла фониатрияны республикалы сабий арасыны бёлюмюно таматасына – сурдолог-оторинларинголог врачына,

«Къабаты-Малкъар Республиканы сыйлы устазы»

ПОРОШИН Андрей Валентиновичге – Къабаты-Малкъар Республиканы Жарыкландыруу эмда илму министрствосуну «Сабий чыгармачылыккыны «Кюн шахар» академиясы» кыйрал бюджет битеулеу билим беруу учреждениясыны фахмулу сабийлини лицейини физикадан устазына.

Къабаты-Малкъар Республиканы Башчысы
Нальчик шахар, 2026 жылны 27 августу, №84-УГ

К. КОКОВ

Созайланы Солтанны жашы Ахматны «Къабаты-Малкъар Республиканы аллында кыйыны ючюн» орден бла саугъалауну юсюнден

Къабаты-Малкъар Республиканы Башчысыны

УКАЗЫ

Къабаты-Малкъар Республиканы Жазыучуларыны союзуун правленини келечиси **СОЗАЙЛАНЫ Солтанны жашы Ахматны** миллет адабиятны айнытыугъа уллу кыйыи

салгъаны ючюн «Къабаты-Малкъар Республиканы аллында кыйыны ючюн» орден бла саугъаларгъа.

Къабаты-Малкъар Республиканы Башчысы
Нальчик шахар, 2026 жылны 28 августу, №89-УГ

К. КОКОВ

А.А.Кубатиевни «Къабаты-Малкъар Республиканы аллында кыйыны ючюн» орден бла саугъалауну юсюнден

Къабаты-Малкъар Республиканы Башчысыны

УКАЗЫ

«КАВКАЗ.РФ» акционер обществону хайырлануу жаны бла департаментини жыл узуну ишлеген «Эльбрус» туризм-соолуу комплексини хайырлануу жаны бла службасыны клининг бёлюмюно таматасы

КУБАТИЕВ Адиль Адиевични кеп жылланы бет жарыклы урунганны эмда жамауат ишге тирли къатышханы ючюн «Къабаты-Малкъар Республиканы аллында кыйыны ючюн» орден бла саугъаларгъа.

Къабаты-Малкъар Республиканы Башчысы
Нальчик шахар, 2026 жылны 28 августу, №90-УГ

К. КОКОВ

Россей Федерацияны Президентини Шимал-Кавказ федерал округда толу эркинликли келечиси Юрий Чайканы Къабаты-Малкъар Республиканы Кыраллыгыны кюню бла

АЛГЫШЛАУУ

Къабаты-Малкъарны хурметли жамауаты!

Сизни Республиканы Кыраллыгыны кюню бла жюрегимден кызыу алгышлайма!

Мында, Эльбрусну этеклеринде, адет-тёреле, тилле эмда маданиятла ёмюрледен бери да байлашыл келедиле, энчи тамашалыгы болгъан, къонакъбайлыккы, бай тин хазнасы бла атын айтдыргъан сейир журтну къурай.

Республиканы халкъыны шёндюго тёлесюно да, ата-бабаларыны осуятларына кертичи болуп, келишиулюк эмда бир бирге хурмет этуу халланы къаты сагъланганы кзуундырмай къыймайды. Тёлелени араларында ма ол байламлыккыла кёллендиредиле эмда кюч бередиле алгъа таукел барыргъа, жангы жетишимлеге да жетерге.

Биогонлюкде Къабаты-Малкъар экономикасын тирли айнытып барады, шахарла бла элле тап халгъа келтириледиле, жаш тёлуге айныргъа жангы онгла къураладыла, социал бёлюм да кюч алады.

Туугъан жерини жашнарына кыйын салгъан, аны ючюн фахмусун, кюч-къарыуун да аямагъан хор адам да алай бла регионну кибик, Шимал Кавказны, саулау Россейни да битеулеу жетишимлерине бир да болмагъанча уллу къошумчулукъ этеди.

Къабаты-Малкъарны таза жюректери бла сыйегенлени барысына да кийик саулыкъ, ююр ырахатлыкъ, огурулу башламчылыкларыгъыз да жетишимле тежейме!

Байрам бла, багъалы шухёла!

Биринчи къонгуроу

Эки къууанчны да бирикдирип

Биринчи сентябрьде республиканы битеу мектеплеринде Билимни кюнюне жоралангъан къууанчлы жыйылыула болгъандыла. Нальчикде 6-чы номерли мектепни окъуучулары уа байрамгъа тынгылы жангыртылган мекямда тобегендиле.

Аланы алгышларгъа КъМР-ни Парламентини Председатели **Татьяна Егорова**, Нальчикни прокурору **Аслан Каншаев**, шахарны администрациясыны башчысыны орунбасары **Алексей Хромцов**, энчи аскер операцияны ветераны **Роман Коваленко**, «Астероид» ООО-ну таматасы **Азамат Жуков**, КъМР-ни сыйлы устазы **Таисия Хуранова**, дагъыда башхала келген эдиле.

Татьяна Егорова алгышлауун окъуучулагъа насийхат сёзю бла башлагъанды. «Бюгон сиз заманны сурамына тийишли болгъан, тынгылы билим алыргъа ахшы онгла къуралгъан мектепни босагъасындан атарыкысыз. Билим – ол жашауну мурдору,

алгъа элтген баш кюч эмда сизни тынгылы хазнагъыз болгъанын унутмагъыз. Бу окъуу жыл хар биригизге да жангы жолла ачхан эмда уллу жетишимлеге жетдирген жыл болсун! Ахшы жолгъа, жангы билим алыргъа!» – дегенди Татьяна Борисовна.

Ол 11-чи эмда 1-чи класслагъа келгенлеге энчи эс бурулгъанын да белгилегенди. Ол да бошдан туй-

юлдо: биринчилери мектепни бошарыкъладыла, экинчилерин а онбир окъуу жыл сакълайды. «Сизге айтыргъым: мында ётдюрген жылларыгъыз эм иги, эм хайырлы болсунла! Бюгон окъуучулары, окъутханлары да байрамыды. Хайт дегиз!» – деп къошханды спикер.

Ахыры 4-чо бетдеди.

Тюбешуу

КъМР-ни Башчысы **Казбек Кокков** Россейни илмула академиясыны Къабаты-Малкъар илму арасыны Гуманитар тинтиуленни институтуну коллективи бла тюбешгенди, деп билдириледи республиканы оноеучусуну МАХ-да каналында.

«Бу илму учреждениягъа быйыл 100 жыл болады, аны бла байламлы коллективни магъаналы юбилейлери бла алгъышлагъанма.

Институт Шимал Кавказда эм эртте къуралгъанладан бириди.

Ёсюу эм жетишим тежегенди

Шёндю мында илмуланы жыйырма доктору, отуз жети илмуланы кандидаты эм он эки Къабаты-Малкъар Республиканы илмусуну сыйлы къуллукъчусу ишлейди.

Илму махкеме бардыргъан илму-тинтиу иш толусунлай тарыхны, адетлени бла тёрелени, фольклорну, республикада эм Россейде жашагъан халкъланы маданият

хазналарын сакъларгъа бурулупду. Бизни алимлирибиз аллай бир жылны халкъ асамаланы ичинде жарыкландырыу ишни таймай бардыргъанлары ючюн ыразылыгъымы билдиргенме. Шёндю дуняда бола тургъан къужур торлениулеге эм тыш къыраллы политикле тарых бла байламлы шартланы терс жанына буруп, адамлагъа сингдирирге кюрешген-

лерине да къарамай, сиз къыраллыбызны бирлигин сакъларча ишни бардырылгыгъызгъа ийнанама.

Гуманитар тинтиуленни институту илму ишни бардыргъанда, аны мурдоруна хар заманда да керти шартланы бла тинтилген затланы саллыкъларына ишексизме. Институтну коллективине Къабаты-Малкъар эм Россей айныр ючюн профессионал жаны бла ёсюм эм жетишим тежегенме», – деп айтылады билдириуде.

Жюрекден келген сёзле

«Къабаты-Малкъар — айтхылыкъ тарых хазнасы болгъан эрттегили журт»

Къабаты-Малкъарны жамауатын Республиканы Кыраллыгыны кюню бла Федерация Советни Председатели Валентина Матвиенко да алгышлагъанды.

«Къабаты-Малкъар бир жерде тюбеген табияттай байлыгы, Шимал Кавказны эмда битеу кыраллыбызны да ёхтемленуеюне саналган айтхылыкъ тарых-маданият хазнасы болгъан эрттегили журтду», – деп айталады кыйрал къуллукъчуну алгышыу сёзюнде.

Ол белгилегенча, биогонлюкде инфраструктураны игилене баргъаны кеп санда келген къонакълагъа Эльбрусну тау этеклерини бла тарларын кёрюрге, регионну туризм бла байламлы атын къурагъан таза суулу кёлле эмда чучхурла бла сукъланьгъа, аланы тийерлеринде солуп, зооукулыкъ алыргъа он бередди.

«Миллет энчилик бла айбатлыкъ, регионну адамларыны жюрек халаллыкълары бла огурулу халлары кеслерине тартадыла, кишини да сансыз къыймайдыла. Ма ол

шортла къонакъбайлыккыны айныта барырга кёллендиредиле», – деп чертгенди Федерация Советни спикери.

Ол дагыда республикада социал-экономика онглары не къадар толу хайырлануу, промышленностьда бла эл молкде баш магъаналы борчланы толтуруу жаны бла уллу иш бардырылгъанын белгилегенди. «Россей Федерацияны субъектини инвестициялагъа онг беруу жаны бла законланы чыгарыуу да игилене барады, торлю-торлю бёлюмдеде уллу проектле жашауда бардырыладыла. Адамланы кюлайлыкъларын ёсдюрюуге, жашуу журтла бла болумларын игилендирууге, багъуу эмда билим беруу махкемелени жангыртуугъа, физкултуругъа бла спортха не къадар кеп адам табынырга этиуге да уллу эс буруладыла», – деп айталады спикерни алгышлауунда.

«Республика мындан ары да битеу кыйралгъа магъаналы ишлеге тирли къатышырыгъа ишексизме. Ата журтубузгъа хайыргъа жангы жетишимле тежейме!», – деп бошагъанды сёзюн Валентина Матвиенко.

«Регионларыбызны шухёлукълары заман бла сыналгъанды»

Республиканы кюню бла Къабаты-Малкъарны КъМР-ни Башчысы Темревланы Рашид алгышлагъанды:

– Кырачай-Черкесни халкъыны эмда кесими атымдан шухёум эмда коллагам – Къабаты-Малкъар Республиканы Башчысы Казбек Кокковну эмда битеу кыарындаш республиканы Кыраллыккыны кюню бла алгышлайма! Бу байрам кюн мамырлыккыны бла иш кёллюлюкню сайлагъан ата-бабаларыбызны акыкъларыны белгисиди. Ол кеслерини энчиликлерин, тиллерин эм маданиятларын сакълаагъан эмда бюгюнлюкде ёз жерлеринде бирикдирген тамблагъа кюнлерини ышангылы ишлеп баргъан Къабаты-Малкъарны халкъларыны бириклерин кёргозтеди.

Къабаты-Малкъар Шимал Кавказны бла битеу Россейни жашауунда тийишли жерни алады. Республика тирли

халда айнып барады: уллу инвестиция проектле толтуруладыла, промышленный кюлайлыкъ бла агропромышленный комплекс кюленеди, турист бёлюм ёседди. Ол жетишимлени мурдорларын да Къабаты-Малкъарны кеп миллетли халкъыны барысына да фахмулулугуу бла иш кёллюлюгуу турадыла.

Бизни республикаларыбызны бир тарыхы, маданият тёреле, заман бла сыналгъан керти шухёлукъ байлайдыла. Биз регионларыбызны араларында жетишимли бирге ишлеуно бек багъалайдыз эмда ол байламлыкъланы тёлөуден тёлуге ётуп келиулерине итинебиз.

Бу байрам кюнде битеу жюрегимден къарындаш республиканы хар инсандына саулыкъ-эсенлик, ырахатлыкъ, ююр жылму эмда тамблагъа кюннге ышанылулукъ тежейме. Аламат Къабаты-Малкъаргъа уа – огурулулукъ бла жашнау!

Итинулюк монглукъ келтиреди

Россей Федерацияны Правительствосуну Председателини орунбасары Александр Новак Къабаты-Малкъарда жашагъанланы Республиканы кюню бла алгышлагъанды, деп билдириледи КъМР-ни Башчысыны МАХ-да каналында.

«Бу кюн Къабаты-Малкъарда жашагъанланы бириклерин, республиканы ондан ары айнытыргъа итинулюклерин эмда ала уллу Россейни бир магъаналы кесеге болгъанын кёргозтедиле», – деп айтылады алгышлауда.

Александр Новак белгилегенге кёре,

«Бизни къоншулукъ, бир маданият байлайдыла»

Республиканы кюню бла Къабаты-Малкъарны Адигея Республиканы Башчысы Мурат Кумпилов алгышлагъанды:

– Къабаты-Малкъарны халкъын, къарындаш республиканы Башчысы Казбек Кокковну Кыраллыккыны кюню бла алгышлайма! 1921 жылда 1 сентябрь регионну кыраллыгыны тохташыуунда санау башлангъан кезиудю. 1997 жылда республиканы жаныни Конституциясын къабыл кёрюу Къабаты-Малкъарны Россей Федерацияны толу эркинликли субъекти болуп жангы кезиюн белгилегенди. Биогонлюкде бу кюн тёлелени юзюлмеген байламлыкъларын, тарыхны аллында жуапплылыккыны

«Халкъларыбызны араларында огурулу тёреле кюленедиле»

Республиканы кюню бла Къабаты-Малкъарны Ингуштия Республиканы Башчысы Махмуд-Али Калиматов алгышлагъанды:

– Къабаты-Малкъар Республиканы Башчысы Казбек Кокковну эм Къабаты-Малкъарны адамларын Республиканы кюню бла алгышлайма! Бу байрам кюгюнлюкде ышангылы айнып, алгъа баргъан Къабаты-Малкъарны тарыхында магъаналы кюндю.

Ингуштияны бла Къабаты-Малкъарны эртегили огурулу къоншулукъ, бир бири хурметлеу, шухёлукъ тёреле байлайдыла.

Бизни халкъларыбыз кыйсы заманлада да бир бири къатпарында болгъандыла, бир бирлерине билеклик этгендиле эмда не магъаналы жашау болумланы да бирге ётдюргендиле.

Бу огурулу тёреле мындан арысында да кючлене, республикаларыбызны араларында байламлыккыла айнып барлыкъларына толу ийнанама.

Къабаты-Малкъаргъа мамырлыкъ, тохташуулукъ, жашоуу, жангы жетишимле эмда битеу муратланы жашауда толлууларын тежейме. Хар ююрге уа – саулыкъ-эсенлик, ырахатлыкъ эмда насып!

Нальчикни ара паркы бютюн айбат боллукъду

Къабарты-Малкъарда тапландырыу эмда айбатландырыу жаны бла аслам иш этиле барады. Арт жыллада жамауат тийрелени эмда арбазланы кесеги торленгенди. Аллай жерлени тап халгъа келтиргенде, жалаңда жангыртыу бла къалмай, экологиягъа сакъ болуугъа, адамлагъа таплыкъгъа, шенджюго амалланы сингдириуге эс бурулуп башланганды. Аланы эмда умутланы юслеринде КъМР-ни Башчысы Казбек Кокков Регионнга оңу этиу араны таматасы Мадина Кадыкеева бла ушакъ этгенинде айтханды.

ТЕРЕН ОЙЛАРГЪА

Республикада шахарлада бла элпде тапландырыу ишле аслам халда 2018 жылда башлангандыла. Ол замандан бери бир ненча минг объекте мадар этилликди. Жаланда миллет проектлени себеплиги бла ахыр беш жылны ичинде тогуз жюзден артыкъ башламчылыкъ тамамланганды. Ол санда жамауат тийреледе эмда арбазлада. Быйылгъы умутланы тизмесинде уа 41 объект барды.

Алай аны бла иш бошалып къаллыкъ тойюлдо. Казбек Кокков билдиргеннге кёре, келир беш жылны ичинде энтта да жарым минг чакълы жерледе мадар этилликди. Сёз ючюн, 2027 жылда 35 чакълы объект барды, алай онг болуп, аланы саны андан да атларгъа боллукъду.

Энци эс – кёп фатарлы юйлени арбазларына. Жыл сайын аланы эм азындан жюзюн тапландырыгъа борч салынганды. Ары уа жалаңда асфальт жайыу угъай, сабийлеге ойнарча неда спорт бла юреширча майданчыкыла къурау эмда башха торлю ишле да киредиле.

Къырал бардыргъан тийишли конкурслагъа бизни республика тири къатышды, алада кёп болмай Басхан, Прохладный эмда Чегем шахарла хорлагъандыла. Сора энтта да юч жангы проект жарашдырла туралды. Нальчик сууну жагъасын тапландырыу ишни уа регион кесини ахчасына тындырады.

«Тап шахар болум къурау жалаңда жашауну игилигин туура этиу бла къалмай, регион нечик айныгъанын да кёргозеди. Экинчисини хайырындан адамла таза хауада заманларын кёбюрек ётюредиле. Ол да игиди, нек дегенде кымылдуа – миллетни саулуугъду», – деп чертгенди регионну Башчысы.

АЙБАТЛАНДЫРЫУ БЛА ЧЕКЛЕНИП КЪАЛМАЙ

Сагъынылган кезиуден бери республикада итг сынам жыйылгъанды. Анга кёре энди кёп торлю ишлени башлардан алгъа аланы теренирек ойлайдыла. Ол айтханы магъанасы – жалаңда ариулукъ этиу бла къутулуп къалмай, тийрени неда объектни жангыртыу проектин жик жиги бла жарашдырып, ишлени да ол халда тындыруду.

Башчы айтханнга кёре, шенджю документацияны жарашдыргъанда, башха-башха къауумланы сейирлери да эсге алынадыла. Тийреле энди, кёзге ариу кёрюнөп къалмай, спорт бла юреширге, сабийлеге ойнаргъа, абаданлагъа солургъа жараулу болургъа керекдиле. Уллу объектлени тапландырыугъа уа белгили архитектура биригиулени, хунерли специалистлени окъуна чакъырыгъа дейдиле.

Быллай ишлени бардыргъанда, дагъыда, хайырланылгъан материалланы сайлаугъа окъуна эс буруп башлагъандыла. Шенджю аланы учууракъ, алай кеслери уа игирек болгъан торлюлери бардыла. Алай эсе уа артыкъ ахча телерге керекмейди.

Тапландырылгъан неда жангъдан къуралгъан объектлени хайырлануугъа да тийишлисича къарамай боллукъ тойюлдо. Парк неда сквер ишленселе, ол ишни бир кесегиди. Баш борч – ала кёп жылланы тап халда сакъланып тууруча этерге. «Биз аны барына да къарайбыз, муниципалитетлеге бу жанына эс буруургъа чакъырабыз», – дегенди Кокков.

КЪДУРЕТГЕ САКЪ КЁЗДЕН КЪАЙАРГЪА

Инфраструктура айны баргъаны табийгъатны сакъларгъа кереклисине тиреллей къалмайды. Республиканы Башчысы КъМР-де бир проект да терелеке заран салмазлыгын чертгенди. Жолла жангыртылсала неда объектле ишленселе, алайлада ёсген тереклени сакъларгъа юрешедиле. «Мен кесим бу жумушлагъа кёз-кылакъ болама, быллай жерледе аланы неллай бири ёсгенин да билеме», – деп чертгенди ол.

Сора кёк назылагъа бютонда уллу эс бурулгъанын белгилегенди. Аланы асламысы къарт болгъандыла, 50 жылдан атлагъанлары да бардыла, бирлери уа аз-аздан къуруп барадыла. Болсада аллай тереклени окъуна кесип кетирерден алгъа властыла экспертлени чакъырып, ала айтханнга да къылакъ саладыла.

УЛБАШЛАНЫ Мурат.

«Справедливая Россия» — тюзлюк жанлы болгъан къырал ючюн

Россей маданият уллу сынауладан ётеди, бизни къыйматларыбыз басынчакъланадыла, алагъа самаркъау этилинеди, аланы алышындырыгъа да юрешедиле. Алай ол деменгиле цивилизацияны мурдоруду. Бизни борчубуз ата журтлу маданиятыбызны сакълауду эмда айнытуду, аны келлик телюлеге ётюрюуду. Качестволу болмагъан неда маданиятха къажау болгъан чыгъармачылыкъ проектлени къырал ырыскы бла жалчытхан болумла чыкъмазча, грантла низамны игилендириге керекди. Россейни гитче шахарларыны краевед музейлерине къырал саугъала беруино да белгилерге. Россейни битеу инсанлары музейлеге хакъсыз кирирча ай сайын хакъсыз кюнчо закон бла кийириге керекди, дейбиз, биз россей провинцияны маданият сыфатын къайтаруу жапчыбыз. Маданият къырал макъмелени ишчилери социал жалчытууну къырал къуллукъда болгъанлача ёлчмерде алыр ючюн къаты болабыз.

Партия багъалагъа къырал контроль этуино кийириу жаны бла закон болур ючюн юреширкиди. Партияны фракциясы Къырал Думагъа аш-азыкъ четенни социал магъаналы товарларын тохташдырылгъан багъала бла борчу халда сатарча этуино юсюнден законну кийирликди. Биз гитче эмда орта предпритияланы сатыу-алуу-производстволу ишлерине налогланы азыракъ этерча законну къабыл этуиге жетерикбиз.

Къырал Думада фракциясы Къырал Думада ЖКХ бёлюмнчо битеу объектери бла бирге къырал эмда муниципал иеликте къайтарууну юсюнден законопроектни жарашдырыкъды. ЖКХ ючюн жыйылгъан ырыскыны 20 процентден аз болмагъанын коммунал ызаны алышдыруугъа, ремонтларына эмда жангыртыугъа бёлюрге тийишлиди. Инсанлары ЖКХ ючюн телуе къоранчлары юйорюнчю битеулу фойдалыгъыны 15 процентинден кёп болмазча этуино закон бла чеклеу ючюн юреш бардырыкъбыз.

Къырал Думада партияны фракциясы айлыкны эм аз ёлчмени (МРОТ) жашау этерге эм аз ахчаны керти ёлчменинден кем болмазча законопроектни кийирликди. МРОТ-ну бла жашау этерге эм аз ахча ёлчмени инсанланы излемлери бла байламлы хайырлануу социал стандартны ёлчмени дери кётюрор ючюн, социал магъаналы ишчилени айлыкъ сейирлери ючюн, врачланы бла устазланы айлыкълары бла социал льготалары къырал къуллукъчуларыныкычала болурча закон къабыл кёрюлор ючюн юрешни андан ары бардырыкъбыз.

ВРАГ ДОЛЖЕН БЫТЬ УНИЧТОЖЕН!

ЛДПР: Тамбланы оңуун бюгюн этерге

Бюгюнлюкде хар не да игиди, ёсюу барады, къайгы этерча зат жокъду деп, анга бизни ийнадандырыгъа юрешедиле. Бизге «хайырлы бирикдириуну» юсюнден айттайды, кертиси бла уа биз шокланы бла болныцаланы жабыла баргъанларын кёребиз. Къоалылыгъыгъыз ёсерикди, деп да сёз бередиле, кертиси бла уа биз багъланы бла тарифлени кезуле кере кётюрленгенди тубойбиз...

Боллукъду!-дейди ЛДПР. Ез халкыгъыз бла кёзбаш оюнланы тохтатыгъыз. Бюгюнлюкде ЛДПР айырулагъа: «Хар адамны жашауу иги жанына торленсин» деген чакъыруу бла барады.

Программабызны эм башында – адам эмда юйор. Бек алгъа мигрантлагъа бла аланы юйорлерине къырал болушлукъну тохтатыуну эмда алагъа къоратылгъан ахчаны сабийлерибизге, студентлеге, жангыз аналагъа, уллайгъанлагъа себепликге беруино излейбиз. Бизни ниетибиз аңгылашынуулду эмда тоздо – алгъа кесибизникилеге болушургъа, арта уа – къалгъанлагъа.

Биз ата журтлу предпринимательлеге тутхушлукъ этилирин эмда жангы индустриализация тохташырын излейбиз. Налогла регионлада квалыргъа керекдиле.

Биз ЕГЭ-лени бла ОГЭ-лени толусунлай кетериу жанлыбыз. Къыралыбызны илму жангчылыкыла бла жалчытырыкъ фахмулу сабийлерибиз бардыла. Алагъа жалаңда окъ-

ургъа ахшы онгла берирге керекди. Иш бла да, тышыннан келгенлени угъай, кесибизде окъуу юйлени бошагъанланы жалчытыргъа тийишлиди.

Пенсиячылагъа да жангы къырал программа куаргъа айтабыз. Ол алагъа, къайсы регионда жашагъанларына да къарамай, бирча онгла кууарыркъды. Пенсия, баш кечиндириуге угъай, монглу жашау этерге жетерча, къралларыбызгъа дарманмы, ашмы алайым, деп сайларгъа тюшмезча этерге. Муратыбыз.

ЖКХ толусунлай къыралны оңоунда болсун! Кёп фатарлы юйлеге оңуу этуино компанияланы уручулукъларын тохтатыу жаны бла къаты мадарла этилирлерин излейбиз. Адамла жалаңда шарт жумушла ючюн телерге керекдиле.

Биз процентлери бир жылгъа 3 процент боллукъ халкъ ипотеканы кийириу, энчи иели юйле ишлеуге жер юлюшлени хакъсыз беруу жанлыбыз. Юйорлерибиз он жылла бла бан-

Пенсия, жашау ючюн юреш угъай, тийишли солууну бла ырахыт жашауну жалчытыргъа керекди. Солидарный пенсионный низамгъа кёчерге тийишлиди, пенсияла къыралны бюджетинден тюзюнлей төрт шартха кёре теленирге керекдиле: стаж, иш хакъны ёлчмени, урунууну болумлары, энчи жетишимле. Биз ишлеген пенсиячылагъа индексация бузлатылгъан 2016 жылдан 2024 жылгъа дери кезиуге пенсияларыны индексациялары болурча этерикбиз, жыл сайын пенсиячылагъа жылны ахырында декабрде къошакъ халда 13-чю пенсияны телерча этерикбиз; тюзге саналгъан пенсиягъа чыгъуу жыл санны къайтаруу ючюн юреширикбиз: тиширулагъа 55 жыл эмда эр кишилеге 60 жыл. Эм гитче пенсияла пенсиягъа чыгъгъандан сора кетерилген айлыкны 50 процентинден аз болмазгъа эмда жашау этерге эм аз ахча ёлчменден алаша болмазгъа керекдиле – 60 минг сом.

Къырал Думада «Справедливая Россия» партияны фракциясы саулуукъ сакълауну ырыскы бла жалчытуу тюзюнлей бюджетден болурча закон ючюн къаты сноеликди, роддомланы жабылуларын тыярча законопроектни кийирликди. Врачланы окладларын регионда орта айлыкъдан, къошакъ телуелени бла переработкаланы санамагъанлай, жалаңда бир ставка ючюн 200 процентге кётюрюрге керекди, фельдшерлени бла медсестраланы уа 100 процентге. Саулукъ сакълау къырал системаны врачлары къырал къуллукъчула алгъан социал гарантияланы алыргъа керекдиле. Медицина хар инсаннга жетиширге тийишлиди. Анзорей элде Районла аралы кёп профилилы болныцалгъа медицина оборудование берилгени Къабарты-Малкъаргъа магъаналы болма болгъанды. Анга себепликни партияны алчысы эм «Справедливая Россия-ны» РФ-ни Къырал Думасында фракцияны таматасы Сергей Миронов этгенди, ол кеси да бу макъмени эки кере жокълагъанды. Оборудованиеланы партияны КъМР-де регион бёлюмюнчо советини председатели Владимир Кебеков келтирип бергенди. Хар инсаннга магъаналы соруу – дарманланы багъалыкълары. Партия дарманланы багъаларыны закон халда ёсюлерин тыйуу ючюн юреширкиди, бири къалмай битеу дарманлагъа пределный отпускной багъланы тохташдыруу ючюн; жашау магъананы тутхан препаратла ючюн къоранчлагъа закон чекле салыныр ючюн – юйорнчо фойдалыгъындан 10 процент, ол ёлчменден аслам къоранчлагъа къырал субсидия этерге тийишлиди. Къырал медицина билим беруу толусунлай хакъсыз болургъа тийишлиди.

кланы къуллары болуп турмачча, гытылада хакъ телеп жашамызча.

Айхайд да, бюгюнлюкде мамырылыккыны жалаңда биз айтхан болумлада тохташдырыгъа кереклисид да бизни баш излемлерибизден бириди. Украинада нацист низамны жокъ этерге эмда инсанларыбызны къоркъуусулукъларын жалчытыргъа керекди. Биз СВО-да Хорлам толусунлай бизники болуру жанлыбыз.

Бюгюн къаты эмда къыйматлы мадарла этмесек, тамбла кеч боллукъду. Къыралыбызны

тас этерикбиз. Келир заманыбызны тас этерикбиз. ЛДПР Россейни къадарлары ючюн жууаплыккыны кеси боюнча алады. Биз этилик мадарланы шарт белгилегенбиз, аланы толтурургъа къолларындан келлик адамларыбыз, итинуюбюз да бардыла.

«Единая Россияны» Халкъ программасы – уллу эмда къармашылулу ишни эсеби

Партияны программалы документи къыралны Президенти салгъан борчлагъа бла къыралны миллет айнытууну муратларына толусунлай келишеди. Аны баш ышанлары: керти кёзден къарау, тюз багъа беруу, таза ниетли болуу. Ол а салынганла квалырга толтурулары ючюн Партия жууаплы болгъанын кёргозтген шартды.

Программа жетиге бёлюнеди: демография, кадрла, регионну айнытуу, экономика, технолология, Россейни хазналарын эмда маданият энчиликлерин сакълау, къыралны къоркъуусулугъу.

Партия юйорнчо даражасын кётюрюу, анга болушуу эмда сабийлени санына къошула барырга этиу жаны бла ишни да андан ары бардырыкъды. Баш борчладан бири – иш хакъны бек аз ёлчмени кётюрюлорча этиууду, СВО-ну ветеранларына мамыр жашаугъа къабыргъаларын жарашдырыгъа болушууду.

Бёлюмледен биринде урунууну хайырлылыктын ёсдюрюу, бийик технологияны биригиуге жангы кадрла хазырлау жаны бла мадарла белгиленедиле.

Программаны мураты – регионланы айныуларында башхалыкъланы кетериу амалла табыуду. Ол бёлюм инсанланы оюмларыны кёплюгю бла алчылыккыны тутайды. Аны баш магъаналы борчларындан бирлери уа экономиканы, промышленностьну эмда эл молкню айнытууду.

Бёлюмледен биринде аш-азыкъ жаны бла къоркъуусулуккыну жалчытуу эмда багъланы куурау, предпринимательликке бла халкъла аралы сатыу-алуугъа кёллендириу, логистиканы игилендириу жаны бла башламчылыкъла бирикдилгендиле, илму-технологияла жаны бла алчылыккыгъа жетиу, авиацияны, энергетиканы бла станокла ишлеуно айнытуу жаны бла мадарла белгиленгендиле.

Программада дагъыда бир баш борч биринчи кере салыннганды. Ол производствода, жалгъан акъылны айнытуду, энчи транспорт системалада автоматизациялауну бла роботизациялауну технологиялары бла байламлды.

Энци бёлюмде уа тарых эсни сакълау, Ата журтну маданият хазналарын ачыкъ этиу жаны бла мадарла, ол санда жаш телюню айнытуугъа бла окъутуугъа онгла куурагъан программаны биле-биле кенгертиу да, белгиленедиле. Дагъыда бир борч – Россейни жангы Жигитлерини – СВО-гъа къатышханланы, маданиятда, илмуда, билим берууде атлары айтылгъан адамланы, ветеранланы, Урунууну Жигитлерини сыфатларын жамауатны сезиминде куурау.

Жетинчи баш магъаналы бёлюмледен бири – «Бизни Хорламмыбыз». Анга юч соруу киреди: ата журтлу аскер-промышленность комплексин сауутландыруу эмда анга себеплик этиу. Орус дуняяны айнытуу эмда кючлендириу, битеу дуняда бир бирге хурмет этиуде, жер жазюноу къыралларыны миллет сейирлерин эсге алыуда мурдорланган хал къуралырына, тозлюк эмда мамырылыкъ тохташырларына себеплик этиу.

КПРФ-ни Хорламлы программасы: сау къалыргъа юрешкен – айныугъа эмда тюзлюкге!

КПРФ-ни Хорламлы программасы къытлыкъдан, жарлыкъындан бла тыйгъычланы ауларындан чыгъууну гарантиялы амалды.

Тонаула, сыйсылыкъ эмда жарлыкында жашау этерге юреш тамам болгъанды!

Келлик заман – социализмди! КПРФ мамыр, тынгылы эмда ишлеген тюрленуу амалланы айтайды.

1-чи атлам. Багъланы, борчланы эмда тарифлени ёсюлерин тыйылыкъ

Кюнден-кюнге ётмекни бла сютно багъа болуп баргъанларын кёрюп тургъандан эрикченимиз? ЖКХ-гъа телуелени ёсгенлери арытханымыз? Биз аны тохтатырыкъбыз! Биз биринчи керекге изленген товарлагъа, дарманлагъа эмда сабий кереклеге багъланы къырал тохташдырырга этуино кийирликбиз. Тамам болгъандыла саудогерчилик бла бетсиз сатыу-алуу алдаула!

ЖКХ ючюн телуелю юйорнчо фойдалылыгындын 10 процентден кёп боллукъ тойюлдоле. Къалгъан къоранчланы къырал кесини боюнча алыккыды.

Кёп сабийли юйорлеге ипотека борчну аз-аздан кетериуно жалчытырыкъбыз.

2-чи атлам. Шахарлагъа бла элге – ишчи жерле бла айныу

Жангы ишчи жерле кууарыркъбыз, айлыккы ёсююн жалчытырыкъбыз. Эм аз иш хакъ – 45 минг сомдан аз болмасын!

– къыралны ырыскысына. Бир инсан да багъуугъа деп ахча тилеп айландырыкъ тойюлдо. Медицина ишчилени айлыкъларын ёсдюрюлбюз. Медиклени керексиз бюрократиядан эркин этерикбиз!

2026

18

19

20

СЕНТЯБРЬ

Эришүүге кыатышыргъа чакырадыла

Къабарты-Малкъар Республиканы Айыруу комиссиясы билдиргенге кёре, «Эм иги айыруу участок-2026» деген эришиу башланады. Аны мураты – республиканы айыруу комиссияларыны ичинде шёндюкюлю, адамла кыйналмай жумушларын тамамларча эм заманны да излемине келишген эм иги айыруу комиссияны сайлауду. Башхача айтханда, сизни айыруу участогугуз тюз сагъат кибик ишлей эсе, айыруучулары онгларын билип, ала жумушларын тамамларгъа тийишлисича кыйгъыра эсегиз эмда айыруула бардырылган кюнледе аланы байрамгъа ушатып ётдюруге кюреше эсегиз, бу конкурс сизге деп кьуралгъанды.

Эришиуну быллай бёлюмлери бардыла. Акъыллы участок деген бёлюмде кьол кётюрюу

18-20
сентябрь
2026

ВЫБОРЫ ДЕПУТАТОВ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ДУМЫ
РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ IX СОЗЫВА

ГОЛОСУЙ
ЗА ЗЕЛЁНЫХ

ВЫБИРАЙ БУДУЩЕЕ
ВЫБИРАЙ СВОБОДУ

№5

В ИЗБИРАТЕЛЬНОМ
БЮЛЛЕТЕНЕ

РОССИЙСКАЯ ЭКОЛОГИЧЕСКАЯ ПАРТИЯ
«ЗЕЛЁНЫЕ»

Биз россейли кырал не кьадар ырахатлы, огьурлу, патриот сезимли болурча этерге итинебиз

«**Российская партия пенсионеров за социальную справедливость**» политика партияны регион бёлюмю Къабарты-Малкъар Республикада 2022 жылны июль айында кьуралгъанды.

Биз, Пенсиячылары партиясы, Ата журтубузну патриотларыбыз. Бийик билимбизни, уллу сынаубузну да хайырланып, Россейни экономикасын, билим берууюн, илмусун, маданиятын айнытугъа, адамларыбызны жашау кьолайлыкъларын ёсдюрюуге, жаш тёлуюн юйретиуге кьолубуздан келгенича кьошумчулукъ этерге хазырбыз. Бек башы – аны ючюн не этерге, кьалай этерге да уста билебиз.

Бизни муратыбыз – адамланы жашуларын терк эмда шарт игилендирирге боллукъ борчланы толтурууну кыйматлы амалларын табыуду, келир онжылыкъларда Россейни дуняда даражасы кётюрюле барырча этууду.

Социал магъанасы болгъан партияча, биз социал болушлукъну белгиленген мадарларын болушлукъ керек болгъанланы тизмесин кенгерте барыу бла толтуруу жанлыбыз.

Пенсиячылары партиясы тамата тёлуюн эркинликлери сакъланырча этиуну, жашау кьолайлыгъын игилендирууну кесини баш борчуна санайды. Биз бек алгъа пенсияланы эмда иш хакъны эм аз ёлчемин кётюрюуюн излейбиз. Бюгюнлюкде аланы тергеуно жангы амаллары керек болгъанларына ишексизбиз. Ала, шёндюча, бюджет ахчаны аяу бла

ПРОГРАММА
ПАРТИИ «НОВЫЕ ЛЮДИ»

Люди – главная ценность России. Их нужно беречь. Об этом программа партии «Новые люди».

В ней – 12 конкретных шагов, чтобы государство наконец начало беречь самое ценное, что у него есть, – людей.

- Поднять зарплату работающим пенсионерам на 15% за счёт отмены части обязательных взносов
- Сделать интересный досуг для старшего поколения в каждом городе
- Открыть государственный алиментный фонд – если родитель не платит алименты, ребенок сразу получает деньги от государства
- Гарантировать место в яслях с полутора лет – или платить компенсацию

Программа целиком – на сайте newpeople.ru/2026

ПАРТИЯ
НОВЫЕ
ЛЮДИ

ЛЮДИ
ПРЕЖДЕ ВСЕГО

ЛЮДИ – ГЛАВНАЯ
ЦЕННОСТЬ РОССИИ

Их нужно беречь. Беречь здоровье и время, помогать семьям, ценить старшее поколение, и создавать условия, в которых хочется жить долго и хорошо.

Об этом программа партии «Новые люди». В ней – 12 конкретных шагов: полугодовой запас инсулина в каждом регионе, повышение доходов работающих пенсионеров, алиментный фонд, ясли с полутора лет, интересный досуг для старшего поколения в каждом городе и много других конкретных инициатив.

«Новые люди» идут на выборы, чтобы государство сменило приоритеты и направило деньги и силы на самое важное – НА ЛЮДЕЙ.

Программа целиком – на сайте newpeople.ru/2026

«РФ-ни Федерал Жыйылыууну Къырал Думасына депутатла айырууну юсюнден» 2014 жылда 22 февральда чыгарылган 20-ФЗ номерли Федерал законнга тийишлиликде хакъсыз басмаланады.

3 сентябрь — Терроризмге кыажу кюрешни кюню

Беслан. Жашар ючюн — унутмазгъа

2004 жылны 1 сентябринде Шимал Осетия-Аланияны Беслан шахарында эрттенликде мектепни аллында, тёреде болгъаныча, Билимни кюнюне аталган кьууанчлы линейка бара эди. Олсагъат алайгъа жук ташыучу машина келип тохтады да, андан сауутланган адамла тыюшуп, жыйылгъанланы башлары бла окъла жаудуруп, школну ичине тюртюп, кийирип тебирегендиле. Аладан кьутулгъанла да болгъандыла, алай бек аз. Жесирлени саны, ал шартлагъа кёре, 354 болгъанды (артда уа ала андан да кёп болгъаны ачыкъланганды – 1128 адам).

Малгъунланы кьолларына тошгенлени асламысы сабийле болгъандыла (ол санда эм гитчеле да). Жесирликге ата-аналаны, устазланы бир кесеге да тошгенди. Террористле аланы асламысын спорт залгъа сюрюп кийиргендиле. Анда уа ток ыз бла бир бирге кьошуп, бек аздан 15 чачдырылыучу зат тохташдыргъандыла. Мурдарла, башхаланы кьоркьутур муратда, оннга жуукъ жесирни илишанга салгъандыла.

Бесланда жесирлени эркин этерге олсагъат Россейни ФСБ-сыны энци буйрукъла толтурган арасыны бёлюмлери жиберилгендиле, оператив штаб да кьуралгъанды. Энци операция бардырыллыкъ тийерни Россейни МВД-сыны ич аскерлерини бёлюмлери кьуршоугъа алгъандыла. Алайгъа жуукъ юйледен адамла кёчюрюлгендиле.

Алгъа террористле тынгылаууну басып тургъандыла, бир кесекден Шимал Осетияны президенти Александр Дзасоховну,

ринчи эки кюнде окъуна жойгъан эдиле). Энци бёлюмлени келечилери спорт залда кьалгъан адамланы кьутхарыу жаны бла мадарла эте эдиле. Аны бла бирге снайперле кьачып баргъан жесирлеге от ачкан террористлени жокъ этерге кюрешгендиле. Чачдырыудан сора бир кесек заман озуп, террористле спорт залда сау кьалгъан адамланы башха отоулагъа зор бла кёчюргендиле. Асламысы коридорну ахырында орналган ашханагъа тошгендиле.

Малгъунлада жесирликде энтта 200-ден аслам кьалгъанды. Энци бёлюмлени келечилери, спорт залны эркин этип, андан жаралылары, ачдан кьарысузланганланы да кёчюрюп башлагъандыла, аны бла бирге уа бөөвикле бла урушну да тохтатмагъандыла. Къазауат ингирге дери баргъанды. 4 сентябрьде ююлган кьабыргъаланы топлеринден ёлюклени излеу эмда чыгарыу башланганды, тин-

Ингушетияны таматасы Мурат Зязиковну бла доктор Леонид Рошальны школгъа келирлерин (бир-бир шартлагъа кёре уа, Чечен Республикадан федерал кючлени чыгъарырларын эмда тутулган террористлени эркин этерлерин да) излегендиле. Алай «Терроризмге кьажау кюрешни юсюнден» федерал законнга кёре жесирлени эркин этиу жаны бла оператив штаб террористлени политика излемлерин толтурургъа эрки тыйол эди.

РФ-ни Президентини кенгешчиси Асламбек Аслаханов, Леонид Рошаль, властыны бла жамауатны келечилери да 1-3 сентябрьде боевикле бла сёлешир амал изледиле, алай юч кюнню ичинде террористле жесирлеге дарманла, суу, ашарыкъ затла берирлерин унамагъандыла. Жесирлени эркин этгенлери ючюн ахча саугъа да алмагъандыла. Бөөвикле мектепни ичине иерге унагъан жаланда бир адам болгъанды – Ингушетияны алгъынгы президенти Руслан Аушев. Ол, сёлеше кетип, уучлаучула 26 жесирни – тиширыулары, кьагъа-накъланы да – жиберирге унарча этгенди.

Ючюнчю кюн а оператив штабны кьаууму ёлтюрюлген жесирлени школдан чыгъарыуно юсюнден келишалгъанды. 3 сентябрьде иш жеринден тепгенди. Тюшде мектепни кьатына МЧС-ни төрт келечиси бла автомобиль келип тохтагъанды. Ала террористле илишанга салгъанланы ёлюклерин алыргъа керек эдиле. Алай ол кезиуде школну спорт залында эки уллу чачдырыу болду. Ма андан сора энци кючле школну кьолгъа этиу жаны бла операцияны башладыла. Аланы андан башха амаллары жокъ эди.

Андан сора атышыу башланды, тере-зеледен, спорт залны кьабыргъасында чачдырыу тешген жеринден сабийле бла тиширыула секирип тебиредиле (школада болгъан эр кишилени уа террористле би-

тиу ишле да бардырылгъандыла. Бир-бир ёлюклени экспертизасын бардырыргъа да тошгенди. Ёлгенлени араларында ФСБ-ны «Альфа» эмда «Вымпел» спецназындан оноулан, МЧС-ни «Центроспасындан» да экеулен эмда Бесланда жашагъанладан да биреулен болгъандыла. Аланы асламысы сабийлени кьутхара жан бергендиле. 810 адам (жесирле, ФСБ-ни бла МЧС-ни куулушчулары, аскерчиле эмда шахарчыла) жаралы болгъандыла.

Жесирле уа, жаралы болгъанлары бла да кьалмай, жореклери элгенип, андан тозелялмай кёп тургъандыла. Да хау, ала эки суткадан артыкъ заманны ичинде школда бегитилип, автоматланы быргъылары да юслерине бурулуп турсала, террористле алагъа ичерге суу, ашаргъа аш берирге унамай турсала, анга кьалай чыдагъын?! Аллайгъа чыдар, аны унутур амал а болурму?

Мурдарланы кьолларындан 334 адам ёлгенди, ол санда 318 жесир. Аланы арасында уа 186 сабий болгъанды.

2004 жылны сентябри Шимал Осетияны жашауун экиге бёлгенди – бушуугъа дери эмда андан сора. Энди окъуу жылы хар башланганы ол кюйсюз кюнлени, жюзле бла ёлген адамланы эсибизге саладыла.

Шимал Осетия 1 сентябрьде тёрели школ линейкала бардырылмагъан жангъыз россейли регионду. Ол кюн республикада Беслан шахарны 1-чи номерли школунда болгъан терактдан ёлгенлени эсгергедиле. Эсгеруи ишле 3 сентябрьде теракты кезиунде ёлтюрюлген сабийле асыралгъан «Мёлеклени шахарчыгъында» бошаладыла.

ТЕКУЛАНЫ Хауа.

Къайгъырыу

Школгъа жүрюу — кьоркьуусуз

Окъуу жыл башланырны аллында Къабарты-Малкъарда сабийлени жоллада кьоркьуусулукъларын кючлендирюуге бурулгъан жумуш бардырылады. Аны магъанасы – гитче кьауум мектепке баргъан кезиу алагъа женгил эмда тынчылыкълы болурча этергеди, деп билдиргендиле КъМР-де МВД-ны пресс-службасындан.

Къырал автоинспекцияны ишчилери жоллада жүрюуге кьатышханла бла ушакъла бардырады-жерледе эмда билим беруу учрежденияланы алларында бютюнда сакъ болургъа кереклисин ан-

ла, тийишли жорукъларда жазылгъанны толтурургъа чакырадыла, жолланы бирси жанына ётген гылатадыла. Водительле аллай жерледе акъыртын барыргъа, жолда сунмай туруп чырмау чыгаргъа

ОМАРЛАНЫ Мурат хазырлагъанды.

Ахыры. Аллы 1-чи бетдеди.

Татьяна Егорова биогонлюкде кыралны эмда республиканы оюнуучлары билим берiuно игилендириуге, ёсюп келген тёлуюо айнытыуга аслам эс бургъанларын, ол жаны бла кёп жумушла тамамланылгъанларын да чертенди. «Багъалы сабийле, сизни алгъан билимигиз келир заманда кыралыбызгъа, республикабызгъа да керек боллукъду. Аны ючюн къадалып окъугъз, билимли болугъуз!» – деп бошагъанды сёзюн Парламентни Председатели.

6-чы номерли мектепни директору Аслан Текуев а биогон байрамны жангыртылгъан мектепни арбазында белгилегенлери алагъа улуу кыуанч болганын чертенди. «Ол шёндого заманны излемлерине толусунай келишеди. Хар не да сиз бир затдан да чырмалмай окъурча этилгенди», – деп, ол кырулушчулагъа ала мекамны белгиленнген заманга ишлеп, хайырланыргъа бергенлери ючюн жорек ыразылыгъын билдиргенди.

Директор быйыл Россейни халкъларыны бирлигини жылы болганын эсге салып, мектепге ол бек келишгенин чертенди. «Нек дегенде мында кёп миллетлини келечилери кеслерин улуу шухё юйордеча сезедиле», – деп, ол былай шартла келтиргенди: биогонлюкде мектепде 30 миллетден сабийле окъуйдула. Быйыл 1630 окъуучу билим аллыкъды. Мектепни босагъасындан

биринчи кере уа 130 кызчыкъ бла жашчыкъ атларыкъдыла. 11-чиде окъурукъла да 50 чакълы бир бардыла.

– Алайды да, бизни кючюбюз бирликдеди, бир бирге хурмет этиудеди эмда алгъа итинуудеди, – деп чертгенди мектепни таматасы.

Ызы бла ол мектепчилени, биютюнда бег а биринчи классха келгенлени, устазланы, ата-аналаны КъМР-ни Кыраллыгъыны, Нальчикни, Билимни кюнлери бла да кызыу алгъышлагъанды.

Андан сора Аслан Текуев Азамат Жуковну грамота бла сауғалагъанды. Кырулушчу уа жангыртылгъан мектепден алтын ачыч-

ны бергенди. Сабийлеге уа окъуу юйлерин тап халда сакъалргъа керек болгъанларын эсгертгенди.

Биринчи кьонгуроуну уа 11-чи «А» классны окъуучусу Ашамаз Куготов бла 1-чи «Б» классны окъуучусу Тилония Рехиашвили эшитдиргендила.

Татьяна Егорова бла Аслан Текуев кызыл журунну жыйылгъанла толкун къарсла ура тургъанлай кесгендила. Сабийле уа кьолларында шарланы кёкге ахшы муратлары бла ашыргъандыла. Ызы бла биринчи классланы окъуучулары, кьонакыла да бирге суратха тошгендила.

Андан сора бары да мектепни ичине ки-

рип, анда болумгъа къарагъандыла, столла артына олтуруп да сынагъандыла.

Мектепни ичине биз да кирип кёрдюк. Алыкъа богу ийис эте тургъан жарык кабинетле, ариу улуу терезеле, эшикле, столла, шинтикле, кыабыргъада кьангала – хар зат да тапды, тизгинлиди. Директор айтханнга кёре, мекамны кыабыргъаларындан кьалгъан хар не да торленгенди, жангыртылгъанды. Жангы оборудование, компьютерле, дагыда башха керекле да алынып, окъуу жылгъа барысы да хазырдыла.

Байрамда кичиле назмула айтхандыла, абаданла да жыргагъандыла, биринчи классха келгенлеге уа сауғала да бергендила.

ХОПАЛАНЫ Марзият.

Окъуучулагъа – насийхатла, устазлагъа – махтау

Окъуу жылгъа узакъ тау элибиз Бызынгыда да кыуанчлы халда тюбегендила. Быйыл биринчи классха келген жашчыкъланы бла кызчыкъланы саны башха жылладан эсе аслам болгъанды.

Кыуанчха Черек районну администрациясыны башчысыны орунбасары Османланы Мухтар да келгенди. Кесини алгышлау сёзюнде ёсюп келген тёлюге насып, саулукъ да тежегенди. Онбиринчи классха келгенлеге биютюн къадалып окъургъа керек болгъанларын эсгертгенди, биринчи классха келгенлени уа мектеплерин аяргъа, устазларыны айтханларына тынгыларгъа, бир бирлери бла шухёлукъ жүрютюрге чакъыргъанды.

Мектепни директору Хапала-

ны Къарашайны жашы Тахир а хар окъуучугъа да мектепде энчи кёздөн къаралгъанын, бу окъуу юйден чыкъгъан кёлпе бийик эмда энчи билим алып, республиканы, кыралны да айныуларына юлюшлерин кьошханларын чертип айтханды. Аны айтханым, узакъ тау элде да кёл салып окъугъан, билимли болургъа итиннген адам бийик жетишимлеге жетеди», - дегенди ол.

Байрамда, төреде болуучусу, назмула, жырла да эшитгендила. Абадан классны окъуучулары мектепге биринчи келгенлеге сауғала бергендила.

Быйыл биринчи классны окъутурукъ Аналаны Ашуканы кызыз Жамилады эмда 11-чи

классны башчысы Хочуланы Заурбекни кызыз Фатиматды.

Мектепни окъуу жылгъа хазырлаугъа устазла, ата-анала

да тири къатышхандыла: тизгинин жыйгъандыла, арбазны хансладан тазалагъандыла.

Жангычылыкъланы юсле-

ринден айтханда, мектепде модуль китапхана къуралгъанды, Физика кабинетге окъуу керекле алыннгандыла.

Тынгылы жангыртылгъан мекамда – байрам

чыкъ бла кызчыкъ келгенлери устазланы, элчи таматаларын да кыууандыргъанды. Аланы уа педагог урунуун ветераны, элчи аслам тёлуюсон жазаргъа бла окъургъа тошюндюре, билимни сёйир дуниясы бла шагъырейлендирген Алтууланы Раузат окутурукъду.

Сабийле барысы да бир смённге жүрюрюкдюле. Айхай да, мында аллай онгла энди биютюнда бардыла.

Устаз кыауумну, окъуучуланы, ата-аналаны, эллилени барысын да мектепни тынгылы жангыртылгъандан сора ачылгъаны, Билимни кюню эмда биринчи келгенинде бардырылгъанды. Быйыл саулайда мектепге 140 сабий жүрюрюкдю. Онбиринчи классха оюоплан барлыкъдыла, аланы класс башчылары республикабызда белгиле эмда сынамлы устаз, малкър тилден бла адабияттан окъутхан Герийланы Мариямды.

Биринчи классха да он жаш-

болдургъан, тамата класслагъа жүррюген төрт окъуучу тийишли болгъандыла.

Сёз ючюн, Отарланы Махмут (10 кл.) «Улуу Ата журт мени халкълмы тарыхында» атлы малкър тилде эссе жазыу эришиуде хорлагъанды. Фатима Файзиева «Биринчилени атламларына» тири къатышды. Жаболаны Шамиль Терк районну администрациясыны премиясы бла проект иши бла айырмалы болгъаны ючюн сауғаланнганды. Жоаланы Дияна уа Окъуучулары битеуроссей дерс олимпиадында малкър тилден регион даражада призёрду.

Келген кьонакылагъа ыразылыгъын да билдире, жыйылгъанланы республиканы байрамлары бла мектепни таматасыны орунбасары Жоаланы Фатима алгышлагъанды. Ызы бла уа жырыны - назму, аны уа тепсеу алыша, мектепни арбазында таза да байрам баргъанды, анга уа кюнню халы да онг бергенди. Сабийлени жыр, тепсеу жаны бла хунерлери, жыйылууну да бу жаны бла кзуральулу болгъаны ючюн а устаз Атырзаланы Зонгъа ыспас этерчады.

Назму окъургъа хунерлери барлыкълары а эм гитчеле да кёрюзтгендила. Аналаны Дина, Ачабайланы Зарина эмда Аида

МОКЪАЛАНЫ Зухура.

келген жангы нёгерлерине малкър, кыабарты эм орус тилдеде назмула окъугъандыла. Ызы бла бары да тизилип, аскерчиле кибики мектепни майданында кыйылгъан кьонакъланы аллары бла ёттенди.

Энди аланы келир жаз башыны ахырына дери төрели шкодача дерсле бла бирге аскер усталыкъ-

дан юйретиуле, спортдан жараула да сакълайдыла. Андан сора бирлери, ким биледи, кеслерин Ата журтха кзуулукъ этиуде кёрюп, аскер училищелени сайларла. Башхаларын да кадет школ жашауларында жаракырьк затлагъа юйретирикди.

ОМАРЛАНЫ Мурат.

Орта кюн, кырккыдуз ай (сентябрь), 3, 2026 жыл

Интернет-версия: smikbr.ru/zaman

Спорт

Каратечилерибиз – кючлюлени санында

Сочиде «Сириус-Арена» арада кауратеден улуу халкъла аралы эришиу къуралгъанды. Анга Россейни 35 регионундан бла 5 тыш кыралдан 800-ден аслам спортчу къатышханды. Республикабызны кыаууму былай улуу эришиулюкде аслам майдал алгъанын белгилерчады. Алай бла,

Футболну – мектеплеге

Футболдан россейли биригиу «Мектепде - футбол» деген башламчылыгъын быйыл кезиуло алтынчы кере бардырады, деп билдиредила республикабызны Спорт министрствосундан.

Кыралда бу проектге жети минг школ къошуллукъдула, башхача айтханда, хар жетинчи мектеп. Жангы окъуу жылдан а футболгъа школгъа дери юйретиуно программасы да кенгертилип, 61 регионда 950 сабий сатда жарауланы ётдюрюп теберикидила. Былтыр ол мадар 288 сабий сатда этилгенди, жараулагъа 37,4 минг сабий жүррюгенди. Хар садха топла, футболчу белгилери бла сауғала, башха керекле да бериликдила.

«Мектепде - футбол» кыралыбыз-да эм улуу сабий спорт башламчылыкълардан бириди, аны хайыры бла физкултурадан дерследе сойген спортлары бла 2,5 миллион окъуучу кюрешеди. Эсеплеге кёре уа, аланы 10 проценти артда секциялагъа да

кеслерини жыл сан эм ауурлукъ кыауумларында Алишер Эльчепаров, Аскер Губашиев бла Идар Бёжанов «алтынланы» алгъандыла. Экинчи жерлеге Артур Казанчев бла Глашланы Мухаммат чыкъгъандыла. Текуланы Алий, Уяналаны Самира бла Алан Ахамготов а ючюнчюле болгъандыла.

жюрюп башлайдыла. Бу башламчылыкълыкъ дагыда бир энчилик - аны чегинде эришиуле да кыураладыла. Алагъа муниципал кезиулеринден ахыр матчларына дери 500 минг чакълы сабий къатышханды. Быйыл эки жыл сан кыауумда – 13 жылгъа эмда 15 жылгъа дери – эришиуле ётдюрюлюкдюле, кичилени финал тюбешуилери – «Лужники» стадионда, абаданланы уа Анапада боллукъдула.

Проект устазлагъа да хайырлыды. Аланы даражаларын ёсдюрюп, мектептеле бу жаны бла дерслени биютюн сёйир ётдюрюп мурат бла «Футбол кесине тартады» деген сынау кыуралады, аны сауға хазнасы уа 13 миллион сомгъа жетеди. Төрт жылны ичинде анда кыралыбыздан мингден аслам устаз хорлагъандыла, алагъа 35–150-мингишер сом төленгенди.

Проектни Россейни Спорт эм Жаркъландыруу министрстволары тамамлайдыла.

Жаш шахматчыла эришгендиле

Нальчикде «Каисса» шахмат школда классикалы шахматладан республиканы биринчилиги бардырылгъанды.

Эришиу эки жыл сан кыауумда ётдюрюлгенди: 9-13-жыллыкъла эмда 15-19-жыллыкъла. Кеслерини кыауумларында Ахматла-

ны Амина, Мырзаланы Лилана, Дамир Ворокров, Гелястанланы Дамир, Тембулат Балкызов, Улбашланы Осман, Вероника Николаева эм башхала иги оюн кёрюзтгендила.

КУЛЬЧАЛАНЫ Зульфия.

Право

Алдауу терк ачыкъланнганды

КъМР-де МВД-ны «Нальчик» управлениясыны 2-чи бёлюмюню келечилери бардыргъан оператив-излеу ишни чеклеринде хыйла-лыкъ этген инсанны тутхандыла. Ол 36-жыллыкъ бу жерли жаш болуп чыкъгъанды, деп билдиргендила КъМР-де МВД-ны пресс-службасындан.

Следствияны оюмуна кёре, бу адам онлайн-платформа бла төрт

товар заказ этгенди, ол санда бары да 26 минг сомдан артыкъ тургъан эки куртка эмда эки терлик. Ала келгенден сора уа, алыучу жерде ол аланы жашыртын башха, учуз торлюлерин алышып, жаратмагъан сылтау бла ызына ашыргъанды.

Бу адамгъа РФ-ни Уголовный кодексини 159-чу статьясыны 1-чи кесегине тийишлиликде терслеу иш ачхандыла.

Танышы болгъанына да кырамай

Нальчикде полициягъа шахарда жашагъан 44-жыллыкъ тишириу кёлип, анга этилген хыйлачылыкъ бла байламлы заявление бергенди. Айтханына кёре, быйыл май айда танышы андан 135 минг сом тургъан алтынларын бир талай заманнга тилегенди. Ол затланы тойгъа хазырланнганда хайырларыргъа сойген сылтау бла алып, бир ыйыкъдан кыайтарыргъа сёз бергенди, алай айтханын а этмегенди.

КъМР-де МВД-ны управлениясыны «Нальчик» бёлюмю РФ-ни Уголовный кодексини 159-чу статьясыны 2-чи кесегине тийишлиликде терслеу иш ачханды. Ол тишириугъа уа жашагъан жеринден ары-бери кетмезге буйрукъ берилгенди, деп билдиргендила КъМР-де МВД-ны пресс-службасындан.

Жазадан кыутулмагъандыла

Нальчикни полициячылары наркотикле сатыучу экеуленни тутуп, аладан 184 чулгъам сыйыргъандыла, деп билдиргендила КъМР-де МВД-ны пресс-службасындан.

Шахарны патруль-под службасыны келечилери орамда тегерек-ге-башха къарагъан кезиуде тыш кыраллы эки инсанын тыйгъандыла. Хуржуналарын къармагъанда, биринде – 51, бирсиде уа 50 чулгъам тапхандыла, ичлери ун маталлы затдан толу. Ары дери ала бир жерде кысыдыркъ кыюп кетгенлерин билгенден сора, аны да мычымай алгъандыла.

Бу адамла ортакъгъа алгъан фатарны тинтгенде, энтта да 82 аллай чулгъам чыгъаргъандыла.

Наркотик сатаргъа келгенле тутулгъанында

КъМР-де МВД-ны наркотиклеге контроль этиу управлениясыны (УНК) келечилери тыш кыраллы экеуленни законнга кыажу къармашууларыны жолун кесгендила. Ведомствону пресс-службасындан билдиргенлерине кёре, 26-жыллыкъ жаш бла 43-жыллыкъ тишириу наркотик затла сатаргъа умут этгенлери ючюн терленедила.

Бу адамланы ортакъгъа алгъан фатарларын къармагъанда, оперативникле ичлеринде зыгыр маталлы аберилири болгъан юч чулгъам тапхандыла. Ызы бла тутулгъанла

шахарда аллай затланы букъдургъан беш жерни кёрюзтгендила; аладан да аллай чулгамла табылгъандыла.

Экспертни оюмуна кёре, ол затла «мефедрон» наркотикледиле, битеу да 11,49 грамм тартхан.

Белгилисича, бу адамла аланы кимледен эсе да алып, ызы бла сатаргъа умут эте эдиле. КъМР-де МВД-ны «Нальчик» управлениясыны 2-чи бёлюмюнде алагъа терслеу иш ачхандыла, кеслерин да тутхандыла.

УЛБАШЛАНЫ Мурат
хазырлагъанды.

Баш редактор КЪОНАКЪЛАНЫ Хасан
РЕДКОЛЛЕГИЯ: ТЕКУЛАНЫ Хауа (баш ред. орунбасары), ЖАНГУРАЗЛАНЫ Нажабат (баш ред. орунбасары), КЕТЕНЧИЛАНЫ Зульфия (жууалы секретарь), МУСУКАЛАНЫ Сакинат, ТИКАЛАНЫ Фатима, ТРАМЛАНЫ Зухура, УЙБАШЛАНЫ Мурат.

ТЕЛЕФОНЛА: Редакторну приёмный – 42-63-01 . Баш редакторну орунбасарлары – 42-38-21, 40-04-82 , жууалы секретарь – 40-28-97 , секретариат – 40-93-62 , корректоры, специалисты – 42-63-52 .
РЕДАКЦИЯНЫ БЁЛОМЛЕРИ: Политика эм право – 42-24-02 , экономика – 42-66-73 , культура – 42-66-76 , социал ишле – 42-75-82 , курортла, туризм эм спорт – 40-39-93 , окъуучула бла байламлыкъла жюрютюу эм жазылуу – 42-37-94 , сурат алыучу – 40-59-18 , энчи корреспондент – 42-68-72 , операторла – 42-66-85 .

Редакция авторла бла кыагъыт жюрютмейди. Кыол жазмалагъа рецензия этилмейди эм ала артха кыайтарылмайдыла. Газетде басмаланган материалдада айтылгъан оюмла редакцияны оюму бла келишмезге боллукъдула. Алада айтылгъан хар зат ючюн Россей Федерацияны Басманы юсюнден законна тийишлиликде материалланы авторлары кеслери жууапылдыла.
Газет Связны, информация технологияланы эмда асылмы коммуникацияланы ишлери жаны бла федерал надзор службаны (Роскомнадзору) Кыабарты-Малкларда управленийсында 2016 жылда 19 декабрь де регистрация этилгенди.
Регистрация номер — ПН № ТУ07-00118. Индекс - П 5893
Газет ийшкыгъа юч кере чыгълды – геурюге, орта, шабат конгледе. Багъасы 13 сомду.

Газетни басмагъа “КъМР-Медиа” ГКУ-ну компьютер службасы хазыр этгенди.
Газет “Известельство “Южный регион” ООО-ну типографиясында басмаланнганды. Ставрополь край, Ессентуки ш., Никольский орам, 5а
Газетлени илерине тандыру ючюн КъМР-ни почта связны федерал Управленийсы жууапылды. Телефон: 76-01-21
Тиражи 1627 экз. Заказ № 1882

Номерге графикте кёре 19.00 сакъатда кыол салынады. 20.00 сакъатда кыол салыннганды
ГАЗЕТНИ НОМЕРИН ЧЫГЪАРГЪАНЛА: Мокьаланы Зухура – дежурный редактор; Геляланы Валентина (1-чи бет), Ахматланы Луоза (2,3-чо бетле), Бийчекчуланы Жаннета (4-чо бет) – корректорла.

РЕДАКЦИЯНЫ АДРЕСИ: 360000, Нальчик шахар, Ленин атлы проспект, 5.
Электрон почта: elbor_50@mail.ru